

Konkurences neitralitāte – regulējums Konkurences likumā

Konkurences padome

Anete Vitjazeva

Konkurences veicināšanas nodaļas vecākā juriskonsulte

2021. gada 28. oktobrī

Konkurences neitralitātes regulējums

Konkurences neitralitātes regulējuma subjekti

publiskās personas - valsts un pašvaldību iestādes

publisku personu **kapitālsabiedrības**, kurās publiskai personai **ir izšķiroša ietekme** (PPK)

Konkurences neitralitātes mērķis

Konkurences neitralitātes mērķis ir nodrošināt, ka **visas kapitālsabiedrības (publiskas un privātas) darbojas vienlīdzīgas konkurences apstākļos**

Izšķiroša ietekme PPK – publiskai personai pieder balsstiesību vairākums vai publiskai personai kā sabiedrības dalībniekam ir tiesības iecelt vai atcelt sabiedrības izpildinstitūcijas vai pārraudzības institūcijas locekļu vairākumu

Konkurences neitralitātes ievērošanas pienākums

KL 3. panta otrā daļa

«Tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestāde, kā arī kapitālsabiedrība, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, savā darbībā nodrošina brīvu un godīgu konkurenci.»

KL 14.¹ panta pirmā daļa

«Tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestādei, kā arī kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, aizliegts ar savu darbību kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci.»

Konkurences neitralitātes pārkāpuma izpausmes:

tirgus dalībnieku
diskriminācija, radot
atšķirīgus konkurences
apstākļus

priekšrocību
radīšana PPK

darbības, kuru dēļ cits tirgus dalībnieks
ir spiests atstāt kādu konkrēto **tirgu**
vai **tiek apgrūtināta** potenciāla tirgus
dalībnieka **iekļūšana** vai **darbība** tirgū

1. Tirgus dalībnieku diskriminācija

14.¹ (1) 1.p. Liegums diskriminēt tirgus dalībniekus, radot atšķirīgus konkurences apstākļus

- 1) Tirgū darbojas **vairākas privātās** kapitālsabiedrības, kas atrodas **salīdzināmos** apstākļos
- 2) Nav iespējams **pamatot** atsevišķu attieksmi pret atsevišķiem tirgus dalībniekiem

PIEMĒRS

Vairākums iesniegumu saistībā ar publisko iepirkumu rīkošanu, kur PP vai PPK ir pasūtītājs (kvalifikācijas prasības, tehniskās specifikācijas)

Nepamatoti tiek atteikta tirdzniecības atļauja vienam no komersantiem

2. Priekšrocību radīšana PPK

14.¹ (1) 2.p. Liegums radīt nepamatotas priekšrocības kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir tieša vai netieša līdzdalība

- Attiecināms uz **visām** PP kapitālsabiedrībām, ne tikai uz tām, kur PP ir izšķiroša ietekme. Netiek nošķirtas kapitālsabiedrības pēc pārstāvības apjoma
- Attiecināms arī uz **PPK meitas sabiedrībām**

PIEMĒRS

Nepamatotas priekšrocības PPK izriet no pašvaldības saistošajiem noteikumiem/lēmuma/rīkojuma u.t.t.

Ir konstatējama šķērssubsidēšana, tādējādi sniedzot iespēju kapitālsabiedrībai sniegt pakalpojumus par zemākām cenām nekā tirgus cenas, neņemot vērā visas izmaksas

Tieša līdzdalība – PP piedalās kapitālsabiedrības kontrolē tieši, piemēram, caur īpašumtiesību realizāciju vai likumīgas kontroles, piemēram, ievēlēts valdes loceklis

Netieša līdzdalība – PP piedalās kapitālsabiedrības kontrolē caur citu personu, piemēram, PPK, kur ir PP ir izšķiroša ietekme

3. Tirgus dalībnieka izslēgšana no tirgus

14.1 (1) 3.p. Liegums veikt darbības, kuru dēļ:

- 1) cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu
- 2) tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana
- 3) tiek apgrūtināta tirgus dalībnieka darbība tirgū

Regulējums vērsts uz gadījumiem, kad tiek radītas barjeras privāto tirgus dalībnieku dalībai vai ienākšanai tirgū

PIEMĒRS

“Pašvaldība ar saistošajiem noteikumiem noteica attālumu, cik tuvu pie pastāvīgās sabiedriskās ēdināšanas vietas drīkst izvietot ēdināšanas treilerus. Vienlaikus ierobežojums nebija spēkā, ja treilerim un sabiedriskās ēdināšanas vietai bija viens īpašnieks. Tādējādi, no vienas puses, tika dotas priekšrocības uzņēmumiem, kuriem jau pieder pastāvīgās ēdināšanas vietas (tirgus dalībnieku diskriminācija), kā arī likti šķēršļi potenciālo tirgus dalībnieku ienākšanai tirgū

KN regulējuma piemērošanas robežas

Piemērošanas robežas

Konkurences neitralitātes regulējumu nepiemēro, ja:

- 1) PP vai PPK darbība tieši izriet no **citās normatīvajos aktos noteiktajām prasībām**
- 2) Uz PP vai PPK darbību iespējams attiecināt **dominējoša stāvokļa jaunprātīgas izmantošanas aizlieguma regulējumu** (KL 13. pants)
- 3) Lēmums par konkurences neitralitātes pārkāpumu nedrīkst padarīt neiespējamu **valsts pārvaldes uzdevumu, kā arī pašvaldības autonomo funkciju un pašvaldībai deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi**

PIEMĒRS

“**Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 6.pants** «Vietējās pašvaldības dome nosaka pašvaldības iestādi, kas pašvaldības administratīvajā teritorijā sniedz sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus un citus noteikta veida ūdenssaimniecības pakalpojumus, vai pilnvaro komersantu sniegt sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus, noslēdzot ar to līgumu par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu visā pašvaldības administratīvajā teritorijā vai tās daļā.»

Kā izvairīties no pārkāpuma?

Būtiskākie principi

- Jānodala saimnieciskās darbības funkcijas no publiskajām funkcijām
- Jānodala komercdarbības izmaksas
- Jānodrošina vienlīdzīgs regulējums
- Konkurenci veicinoša publisko iepirkumu organizēšana

Konkurences neitralitātes
izvērtēšanas vadlīnijas

OECD Recommendation of
the Council on OECD Legal
Instruments Competitive
Neutrality

OECD Competitive
Neutrality and State-
Owned Enterprises:
Challenges and Policy
Options

Process

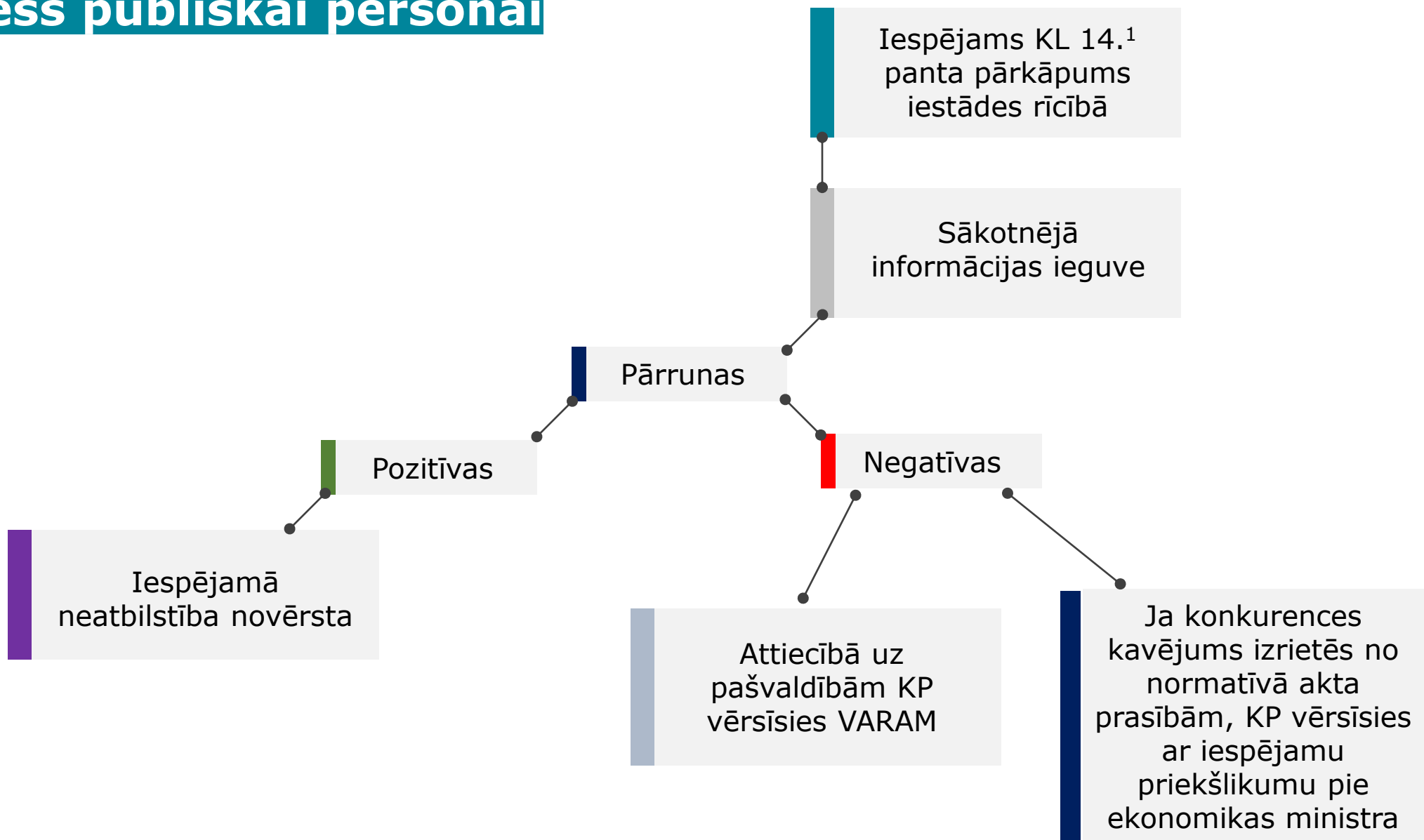
Pārrunas – obligāts priekšnoteikums

Primārais KP mērķis ir **pārrunu ceļā** panākt labprātīgu maksimāli ātru konkurences kavēšanas novēršanu, tādējādi minimizējot iespējamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem

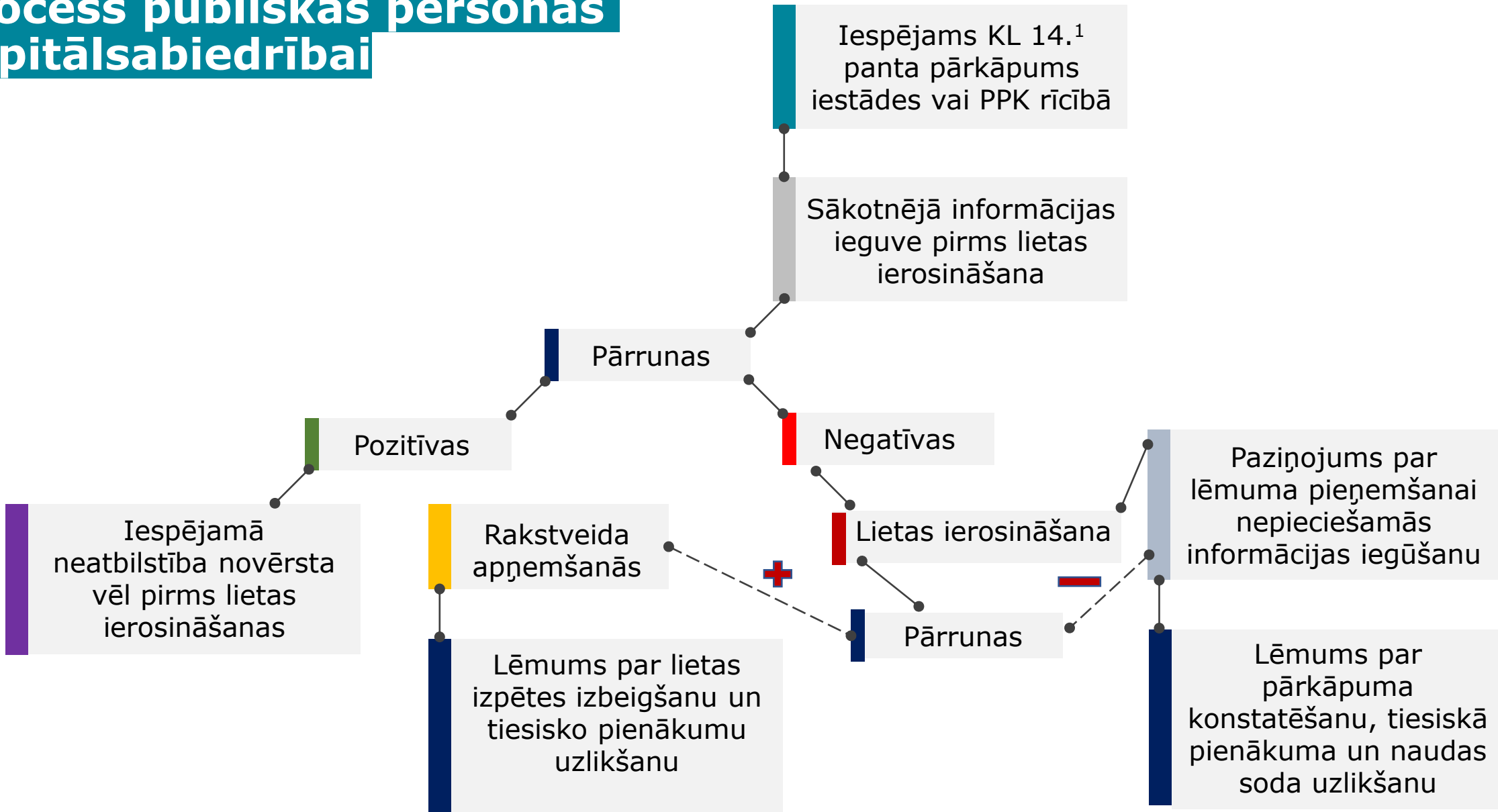
Lietas ierosināšana un soda piemērošana – tikai PPK

- KP lietu ierosina pret PPK **pēc savas iniciatīvas**, ievērojot **prioritātes**, iespējamā pārkāpuma **ietekmi uz konkurenci** un būtiskām **sabiedrības interesēm**
- KP pilnvaras pārkāpuma izmeklēšanas procesā ir tādas pašas kā citu konkurences pārkāpumu izmeklēšanā (*KL 9. pants*)

Process publiskai personai

Process publiskas personas kapitālsabiedrībai

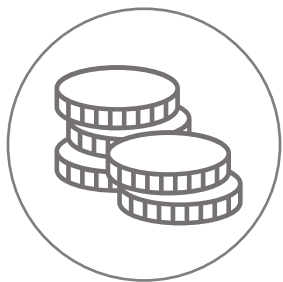

Lēmums attiecībā uz PPK

Tiesiskais pienākums

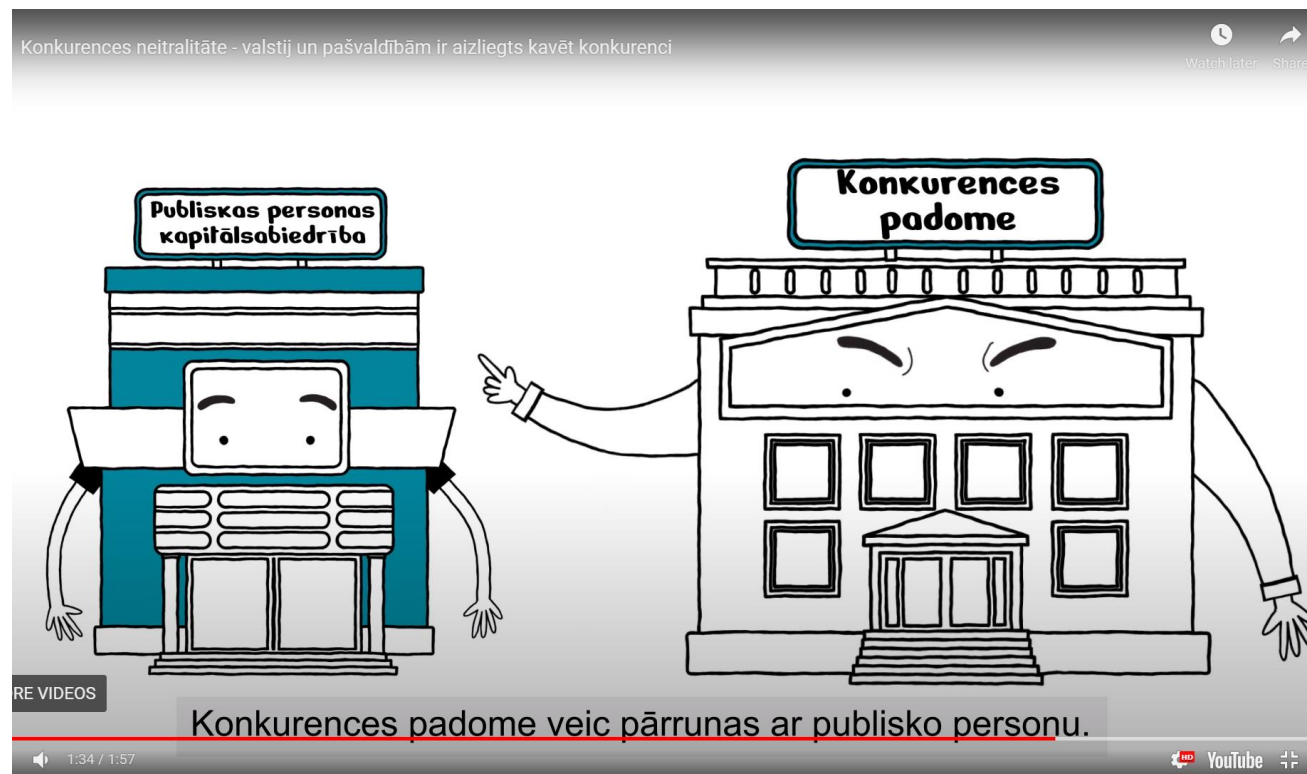
Mērķis - novērst konkurences neitralitātes pārkāpumu

- **atturēties** no konkrētās darbības (tostarp noteiktas rīcības aizliegums)
- **veikt** konkrētu darbību
- **modificēt** (pārveidot) konkrētu darbību, tā, lai novērstu konkurences kavēšanu, t.sk. nepiemērot iekšējus normatīvos aktus vai lēmumus, grozīt sadarbības vai cita līguma noteikumus
- **atjaunot** sadarbību ar kādu tirgus dalībnieku
- **darīt** sabiedrībai **zināmu** informāciju par noteikumu grozījumiem un to turpmāko piemērošanu, sadarbības formas maiņu, piemēram, publicējot informāciju mājas lapā

Naudas sods līdz **3%** no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 250 *euro*

Konkurences neitralitātes video

<https://www.youtube.com/watch?v=8xBOHYp8yrY>

Konkurences padome

Brīvības iela 55
tālr. 67282865
pasts@kp.gov.lv

www.kp.gov.lv

Konkurences padome